

Η ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΕΝΩΣΙΣ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Τοῦ Δρὸς ΓΕΩΡΓΙΟΥ Α. ΒΑΝΔΩΡΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους)

V. Ἡ τρέχουσα κατάσταση

Κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐσημειώθησαν τόσον εὐνοϊκαὶ ὅσον καὶ δυσμενεῖς ἀνεξίξεις εἰς τὴν κίνησιν διὰ τὴν νομισματικὴν ἔνωσιν. Τὸν Ἀπρίλιον 1973 ἡ Ἐπιτροπὴ διεβίβασεν εἰς τὸ Συμβούλιον ἓν ὑπόμνημα ἐπὶ ἐνὸς προγράμματος δράσεως διὰ τὸ δευτερον στάδιον τῆς οἰκονομικῆς καὶ νομισματικῆς ἐνώσεως. Τὸ στάδιον τοῦτο θὰ ἀρχίσῃ τὴν 1ην Ἰανουαρίου 1974 καὶ θὰ τερματισθῇ κατὰ τὴν 31ην Δεκεμβρίου 1976. Ἡ κατὰ φάσεις δόμησις τῆς νομισματικῆς ἐνώσεως δεόν νὰ συνεχισθῇ ἀκόμη καὶ ἐὰν ἡ πρώτη φάσις δὲν ὠλοκληρώθῃ καὶ δὲν ἦτο ἐπιτυχής. Ἡ Ἐπιτροπὴ διετύπωσε τὸ θέμα μετὰ ποιᾶς τινος διπλωματικῆς λεπτότητος:

«Τὰ ἀποτελέσματα τῆς πρώτης φάσεως οὐδόλως εἶναι ἐξέχοντα. Ὁ συντονισμὸς τῶν βραχυπροθέσμων οἰκονομικῶν πολιτικῶν δὲν ἀπέδωκεν ὅ,τι παρ' αὐτοῦ ἀνεμένετο καὶ ἠλπίζετο. Ἡ ἀρχὴ τῆς προηγουμένης διαβουλεύσεως δὲν ἐτηρήθη πάντοτε. Ἡ πρόοδος ἦτο βραδεῖα εἰς τὴν φορολογικὴν ἐναρμόνισιν... Ἀπεδείχθη δυνατὴ ἡ εἰσαγωγή μόνον τῶν πρώτων στοιχείων διὰ πολιτικὰς δομῆς. Ὅσον ἀφορᾷ τὴν πολιτικὴν ἐπὶ τοῦ συναλλάγματος, μετὰ τὰς περιπετείας τὰς ὁποίας προεκάλεσεν ἡ κρίσις τοῦ δολλαρίου, τὸ σύστημα τῆς Κοινότητος ἤρχισε νὰ λειτουργῇ. Ἀλλὰ ταχέως ἠγέρθησαν δυσχέρειαι καὶ τρεῖς χῶραι μέλη δὲν λαμβάνουν μέρος εἰς τὴν κοινὴν ἐνέργειαν τὴν ἀναληφθεῖσαν ὑπὸ τῶν ἄλλων³⁴. Συνεπῶς, ἡ Ἐπιτροπὴ προέτεινεν ὅπως ἐν τῶν ἀρχικῶν βημάτων ἅτινα θὰ πρέπει νὰ γίνουσι κατὰ τὴν δευτέραν φάσιν θὰ ἔδει νὰ εἶναι ὀρισμένα μέτρα τὰ ὁποῖα περιλαμβάνοντο εἰς τὴν πρώτην φάσιν ἀλλὰ δὲν κατέστη δυνατόν νὰ ἐκτελεσθῶσιν.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς δευτέρας φάσεως εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἀντιμετωπισθοῦν καὶ νὰ ἐπιχειρηθῇ ἡ λύσις τριῶν βασικῶν προβλημάτων. Ταῦτα εἶναι ὁ πληθωρισμὸς, ὁ καθορισμὸς «μῆς εἰδικῆς ταυτότητος τῆς Κοινότητος πρὸς τὸν ἔξω κόσμον» καὶ ἡ ἐπιδίωξις μιᾶς πολιτικῆς ἀναπτύξεως τῆς Κοινότητος.

34. European Communities etc.

Ἐπιπροσθέτως ἡ Ἐπιτροπὴ ὑπέδειξε τὴν ἀνάγκην μεγαλυτέρου συντονισμοῦ τῶν πολιτικῶν ἐπὶ τῶν προϋπολογισμῶν, διαβούλευσιν διὰ τὸν καθορισμὸν τῶν μεθόδων χρηματοδοτήσεως ἐλλειμμάτων τῶν προϋπολογισμῶν καὶ ἑναρμόνισιν τῶν κοινωνικῶν καὶ ἐργατικῶν πολιτικῶν. Εἰς τὸν καθαρῶς νομισματικὸν τομέα μεγαλύτερος συντονισμὸς τῶν ἰδίων ἐκάστης χώρας νομισματικῶν πολιτικῶν καὶ κοινὴ ἐνέργεια μὲ ἓνα μοναδικὸν ἐκπρόσωπον τῆς Κοινότητος εἰς τὸν διεθνή νομισματικὸν τομέα ἐθεωρήθησαν ὡς ζωτικὰ ζητήματα. Τὸ περιθώριον διακυμάνσεως μεταξὺ τῶν νομισμάτων τῆς Κοινότητος δέον νὰ στενένη ἀκόμη περισσότερον. Ἡ Κοινότης ὡς σύνολον δέον νὰ προστατευθῇ κατὰ κινήσεων κεφαλαίου ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ, ἀλλὰ αἱ κινήσεις τοῦ κεφαλαίου ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς Κοινότητος δέον νὰ φιλελευθεροποιηθοῦν. Δέον νὰ εἰσαχθῇ μία νομισματικὴ μονάς λογισμοῦ, μὲ αὖξοντα νομισματικὸν ρόλον. Μία πολιτικὴ δομῆς καὶ τοπικῆς-περιφερειακῆς ἀναπτύξεως δέον νὰ ἐγκαινiasθῇ διὰ νὰ βοηθήσῃ τὴν διόρθωσιν τῶν κυρίων ἐπαρχιακῶν ἀνισοζυγίων εἰς τὴν διευρυνθεῖσαν Κοινότητα.

Μία ἐπιτροπὴ περιφερειακῆς ἀναπτύξεως δέον νὰ συγκροτηθῇ διὰ νὰ βοηθήσῃ τὸν συντονισμὸν τῶν πολιτικῶν. Πολιτικαὶ κοινωνικαὶ δέον νὰ συγκριθῶσι πρὸς τὰς τῶν ἄλλων μελῶν καὶ νὰ ἑναρμονίζωνται ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον. Ὁ προϋπολογισμὸς τῆς Κοινότητος εἶναι ἐν τῶν ὅπλων τὰ ὅποια θὰ πρέπει νὰ χρησιμοποιοῦνται κατὰ τὴν δευτέραν φάσιν. Μία ἐκ τῶν πρωτογενῶν αὐτῶν μεριμνῶν θὰ ἔδει νὰ εἶναι ἡ τάσις ἰσορροπήσεως, οἰκονομικῶς καὶ κοινωνικῶς, μεταξὺ τῶν διαφόρων περιοχῶν αἱ ὁποῖαι παρουσιάζουν τὰς τοιαύτας διαφορὰς μεταξὺ τῶν περιοχῶν τῆς Κοινότητος³⁵.

Θεσμικαὶ μεταβολαὶ δέον ἐπίσης νὰ ἐπέλθουν. «Ἡ λήψις ἀποφάσεων ὡς καὶ αἱ λειτουργικαὶ διαδικασίαι τῶν Ὑπηρεσιῶν δέον νὰ βελτιωθῶσιν...»³⁶ Ἰδιαιτέρως αἱ δικαιοδοσίαι τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου δέον νὰ ἐνισχυθῶσι, τόσον ἀπὸ ἀπόψεως νομοθετικῆς ὅσον καὶ ἀπὸ προϋπολογισμικῆς ἐξουσίας.

Τουλάχιστον ἴσης σπουδαιότητος ἦτο ἡ ἐναρξίς τῶν ἐργασιῶν τοῦ Νομισματικοῦ Ταμείου τῆς Κοινότητος κατὰ τὴν 6ην Ἀπριλίου 1973. Προσωρινῶς ἐγκατεστημένον εἰς τὸ Λουξεμβούργον, τὸ Ταμεῖον ὑποτίθεται ὅτι ἐπιβλέπει τὴν ἐργασίαν ἡμέραν πρὸς ἡμέραν τῆς συγκρατήσεως τῶν συναλλαγματικῶν ἰσοτιμιῶν τῶν ἐννέα χωρῶν - μελῶν, ὅτι διαχειρίζεται τὴν πλέον τοῦ 1.000.000.000 δολларίων ἀνερχομένην πίστωσιν διὰ νομισματικὴν ὑποστήριξιν, ὅτι διευθετεῖ τὸν διακανονισμὸν τῶν πιστωτικῶν ἐργασιῶν, καὶ ὅτι διακανονίζει λογαριασμοὺς εἰς τὰς «νέας μονάδας λογισμοῦ». Τὸ ταμεῖον τοῦτο διοικεῖται ὑπὸ τῶν Διοικητῶν τῶν ἐκδοτικῶν τραπεζῶν τῆς Κοινότητος καὶ ἐπιβλέπεται ὑπὸ τῶν ἐννέα ὑπουργῶν τῶν Οἰκονομικῶν. Μία τῶν ἐλπίδων ὀπισθεν τῆς ἰδρύσεως εἶναι «ἡ κανονικὴ λειτουργία τῆς προοδευτικῆς στενώσεως τοῦ περιθωρίου διακυμάνσεως τῶν νομισμάτων τῆς Κοινότητος ἐναντι ἀλλήλων»³⁷. Τὸ Συμβούλιον τῶν

35. Ἐκθεσις ἀφορῶσα εἰς τὴν μετάβασιν πρὸς τὴν δευτέραν φάσιν, σ. 2.

36. Ἐκθεσις in: Report Concerning the Transition to the Second Stage, p. 2.

37. European Community, etc.

Διοικητῶν τοῦ Ταμείου θὰ εἶναι ὑποχρεωμένον νὰ κινῆται ἐντὸς τοῦ πλαισίου καὶ τῶν ὁρισμῶν τῶν γενικῶν οἰκονομικῶν πολιτικῶν, ὡς οὗτοι καθωρίσθησαν ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου.

Ἐν τούτοις, παγκόσμια γεγονότα διὰ μίαν ἀκόμη φορὰν ἀνέτρεψαν ὅ,τι ἐφαίνετο νὰ εἶναι ἐν καλῶς ἐπεξεργασμένον σχέδιον. Ἡ ἔκρηξις τοῦ τετάρτου ἀραβο-ἰσραηλινοῦ πολέμου κατὰ τὸν παρελθόντα Ὀκτώβριον καὶ δύο κατὰ συνέχειαν διακοπαὶ παροχῆς ἀραβικῶν πετρελαίων εἰς τὴν Εὐρώπην εἶχε του-συνέχειαν ἀποτέλεσμα. Ἐπειδὴ τὰ 70 % τῶν εἰς πετρέλαιον ἀναγκῶν τῆς Εὐρώπης προήρχοντο ἀπὸ τὴν Μέσην Ἀνατολὴν ἢ ἔλλειψις ἐνεργείας ἤ-τῃς Εὐρώπης πείλησε νὰ τερματίσῃ τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν ἢ νὰ προκαλέσῃ κάμψιν αὐτῆς. Ἰσως σοβαρώτερον ἦτο τὸ θέμα τῆς διαστάσεως τὴν ὁποίαν προεκάλεσεν ἡ κρίσις.

Ἡ καθολικὴ διακοπὴ τῶν προμηθειῶν πετρελαίου πρὸς τὴν Ὀλλανδίαν ἦτο ἡ δοκιμασία τῆς πίστεως διὰ τὴν Εὐρώπην»³⁸. Αἱ ἄλλαι ὀκτὼ χώραι τῆς Κοινότητος δὲν εἶχον συμβατικάς ὑποχρεώσεις εἴτε πρὸς τοὺς Ἀραβας εἴτε πρὸς τοὺς Ἰσραηλινούς, ἀλλὰ οἱ Ὀλλανδοὶ ἦσαν ἰδρυτικά μέλη τῆς Κοινότητος. Ἀμέσως ἐπεκαλέσθησαν τὰς διατάξεις ἐκείνας τῆς Συνθήκης τῆς Ρώμης, αἱ ὁποῖαι προβλέπουσιν τὴν ἐλευθέραν κυκλοφορίαν τῶν ἀγαθῶν ἐντὸς τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Ἡ Ἐπιτροπὴ ἐπληροφόρησε τοὺς Ὀλλανδοὺς ὅτι πράγματι δεόν νὰ βασίζωνται ἐπὶ τῆς βοηθείας τῶν ὑπολοίπων μελῶν τῆς Κοινότητος. Ἐν τούτοις οἱ Ἀγγλοὶ καὶ οἱ Γάλλοι ἀμέσως σχεδὸν συνηνώθησαν πρὸς τὸν Ἀραβικὸν ἀποκλεισμόν τῆς Ὀλλανδίας. Ἡ γαλλικὴ ἀπάντησις πρὸς τὴν ἐπίκλησιν βοη-θείας τῆς Ὀλλανδίας ἦτο πικρὰ καὶ εἰλικρινής: Οἱ πετρελαιοπαραγωγοὶ ἦσαν ἐλεύθεροι νὰ πωλήσουν τὸ ἀγαθὸν τῶν εἰς οἰονδήποτε θὰ ἐπέλεγον. Ἐφόσον δὲν ὑφίστατο κοινὴ ἐξωτερικὴ εὐρωπαϊκὴ πολιτικὴ, εἶπεν ὁ Γάλλος Πρόεδρος - ἐννοῶν πολιτικὴν ὑπαγορευθησομένην ὑπὸ τῆς Γαλλίας - δὲν θὰ ὑπάρξῃ ἀπο-τελεσματικὴ συνεργασία ἐπὶ τοῦ προκειμένου οἰκονομικοῦ κινδύνου»³⁹.

Οἱ Γάλλοι ἔλαβον ἄλλην μίαν σειρὰν μονοπλεύρων μέτρων διὰ νὰ βελτι-ώσουν τὴν θέσιν τῶν εἰς βάρος τῶν γειτόνων τῶν, μονοπλεύρως ἐγκαταλείποντες τὸ φίδι» καὶ ἀφίνοντες τὸ φράγκον νὰ διακυμαίνεται ἐλευθέρως. Οὕτω τοῦτο διεκυμάνθη μέχρι τοῦδε περίπου 4 % κατώτερον τοῦ περιθωρίου διακυμάνσεων τοῦ καθοριζομένου διὰ τῶν συμφωνιῶν καὶ διατάξεων τῆς Κοινότητος. Ἡ ἰδέα τοῦ ἐπισθεν τοῦ μέτρου τούτου ἦτο ὡς φαίνεται νὰ προσεταιρισθῇ ἐν καλύτερον μερίδιον τῆς παγκοσμίου ἐξαγωγικῆς ἀγορᾶς, ἵνα πληρώσῃ τὰς μετὰ τὴν ἐκπο-τιμὰς εἰσαγωγὰς πετρελαίου. Ὁ κίνδυνος τοῦ Γαλλικοῦ μέτρου ὅπερ ἠκολού-θησεν ἡ Ἰαπωνία, ἐγκυμονεῖ ἐκφυλισμὸν εἰς οἰκονομικὴν καὶ νομισματικὴν μά-χη - ἦτοι μεταξὺ τιμῶν ἐξαγωγῶν καὶ τιμῶν ἐξωτερικοῦ συναλλάγματος⁴⁰.

Ἡ ἀποτυχία ὑποστηρίξεως τῆς Ὀλλανδίας καὶ ἡ μονόπλευρος γαλλικὴ ὑ-

38. Laquaur, p. 13.

39. Laquaur.

40. Wilhelm Haferkamp, quoted by the Washington Post.

ποτίμησις ἦσαν σκληρά κτυπήματα διὰ τοὺς Εὐρωπαίους ὁπαδοὺς τῆς νομισματικῆς ὁλοκληρώσεως, καὶ μάλιστα ὅταν λάβῃ κανεὶς ὑπ' ὄψιν τοὺς γενναίους λόγους οἱ ὅποιοι ἠκούσθησαν κατὰ τὴν συνεδρίαν τοῦ Συμβουλίου τῶν ἀρχηγῶν κρατῶν ἢ κυβερνήσεων, ὅπερ εἶχε συγκληθῇ κατὰ τὴν 14 - 15 Δεκεμβρίου. Κατὰ τὸ συμβούλιον αὐτὸ τῶν ἀρχηγῶν κρατῶν, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ Προέδρου Bobidou τῆς Γαλλίας, συμφωνήθη ὅτι «ἡ ἐνότης εἶναι ἀναγκαία διὰ τὴν ἐπιβίωσιν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ» καὶ ὅτι ἡ Εὐρώπη «πρέπει νὰ ἐνωθῇ καὶ νὰ ὁμιλῇ κατ' αὖξοντα ρυθμὸν δι' ἐνὸς στόματος ἐὰν θέλῃ νὰ καταστήσῃ ἑαυτὴν ἀκουστήν καὶ νὰ παίξῃ τὸν ἰδιάζοντα εἰς αὐτὸ ρόλον εἰς τὸν κόσμον»⁴¹. Οἱ ἀρχηγοὶ ἐπίσης συμφώνησαν ἐπὶ τῆς ἀνάγκης μιᾶς μεγαλυτέρας διαβουλεύσεως πρὸς ἀνάπτυξιν τῆς ξένης πολιτικῆς. Συμφώνησαν ἐπὶ τῆς ἀνάγκης μιᾶς ταχυτέρας προόδου πρὸς τὴν πλήρη οἰκονομικὴν καὶ νομισματικὴν ἑνωσιν, μιᾶς κοινῆς θέσεως ἐπὶ μιᾶς διεθνoῦς νομισματικῆς ἀναμορφώσεως, αὖξοντα κεφάλαια διὰ τὸ Ταμεῖον Εὐρωπαϊκῆς Νομισματικῆς Συνεργασίας καὶ δημιουργίαν σειρᾶς ὁμάδων μελέτης ἐπὶ τῆς κρίσεως ἐνεργείας⁴².

Κατὰ τοῦ ρητορικοῦ αὐτοῦ «φόντου» αἱ ἐνέργειαι τῶν Γάλλων, καὶ κατὰ ἥσσονα βαθμὸν αἱ τῶν Ἀγγλῶν, κατέφερον ἓνα τόσον ὀδυνηρὸν κτύπημα πρὸς τοὺς Εὐρωπαίους ἐκείνους, τοὺς ἀφωσιωμένους εἰς τὴν ἰδέαν τῆς εὐρωπαϊκῆς νομισματικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἐνώσεως.

VI. Κεντρικαὶ Τράπεζαι καὶ Ταμεῖον Κοινότητος

Μέχρι τῆς τελευταίας Ἀνοιξεως ὁ συντονισμὸς τῆς νομισματικῆς πολιτικῆς ἐπετελεῖτο κατὰ μείζονα ἑκτασιν μέσφω συνεδριάσεων εἰς ἐπίπεδον πολιτικὸν καὶ συνεργασίας μεταξύ τῶν κεντρικῶν τραπεζῶν τῶν μελῶν τῆς Κοινότητος. Μετὰ τῆς παρόδου τῶν ἐτῶν οἱ κεντρικοὶ Εὐρωπαῖοι τραπεζίται ἐγνωρίσθησαν ἀναμφιβόλως μεταξύ των καὶ κατενόησαν τὰς διαφοροὺς φιλοσοφίας καὶ μεθόδους ἐνεργείας εἰς ἐκάστην χώραν. Οὐχ ἦττον παρέμειναν σημαντικαὶ διαφοραὶ προσεγγίσεως, αἱ ὁποῖαι τείνουν νὰ περιπλέξουν τὴν κίνησιν πρὸς μίαν νομισματικὴν ἑνωσιν. Ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο εἶναι χαρακτηριστικὴ ἡ δημιουργία κατὰ τὴν 6ην Ἀπριλίου 1972 τοῦ Ταμεῖου Νομισματικῆς Δράσεως τῆς Κοινότητος. Τοῦτο ἀντιπροσωπεύει τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν ἐνὸς κεντρικοῦ τραπεζικοῦ συστήματος καλύπτοντος ὁλόκληρον τὴν Κοινότητα, ἂν καὶ μόνον ὁ χρόνος θὰ εἴπῃ ἂν τὸ πρῶτον αὐτὸ βῆμα δὲν θὰ εἶναι ἐπίσης καὶ τὸ τελευταῖον.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς πολιτικάς, τὰς πιστωτικάς καὶ τὰς νομισματικάς συμφωνίας, ὑπῆρχον διαφοραὶ μεταξύ τῶν κυρίων εὐρωπαϊκῶν χωρῶν. Εἰς τὴν Γερμανίαν ἡ κυβέρνησις εὐρέως ἠνόνησε τὴν σταθερότητα, ἰδιαίτερος εἰς τὸν τομέα τῶν τιμῶν. Εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ τὴν Βρεττανίαν, ἀφ' ἑτέρου, ἐξεδηλώθη ἡ τάσις νὰ θεωρῇται ἡ νομισματικὴ πολιτικὴ ὡς ἓν ὄργανον, τὸ ὁποῖον θὰ ἔδει νὰ χρησιμοποιηται ἐπιλεκτικῶς διὰ νὰ ἐπιτυγχάνωνται ἀντικειμενικοὶ σκοποί, ὡς: πλήρης ἀπασχόλησις, οἰκονομικὴ ἀνάπτυξις καὶ προστασία τοῦ νομίσματος. Αἱ τελευ-

41. European Community, No 173, Φεβρουάριος 1974, p. 6.

42. European Community, p.p. 7-9.

ταίαι δύο αὐται χῶραι θὰ ἡδύναντο νὰ περιγραφῶσιν ὡς περισσότερο ἐνεργο-
ποιοὶ ἀπὸ τὴν Γερμανίαν, ἢ ὅποια κυρίως ἠύχαριστεῖτο νὰ βλέπῃ εἰς συμπήγματα
καὶ νὰ ἀφίνη τὰς ἄλλας ἐπιδιώξεις ν' ἀκολουθοῦν ἄλλως τὴν ἐξέλιξιν τῶν
ἀνενόχλητοι.

Ὑπῆρχαν ἐπίσης διαφοραὶ εἰς τὸν τρόπον κατὰ τὸν ὅποιον παραδοσιακῶς
ἐχειρίζοντο ἡ δημοσιονομικὴ καὶ ἡ κοινωνικὴ ἢ πολιτικὴ. Οἱ Γάλλοι ἐπὶ μίαν
σημαντικὴν περίοδον ἐχρησιμοποιοῦν φορολογικὰ κίνητρα διὰ νὰ ἐνισχύουν
τὴν ἀνάπτυξιν, ἐνῷ οἱ Ἄγγλοι ἐχρησιμοποίησαν τὴν φορολογικὴν πολιτι-
κὴν διὰ νὰ ἰσορροπήσουν τὴν οἰκονομικὴν συγκυρίαν. Ἡ Γερμανία, κυ-
ριάρχουμένη ἀπὸ μίαν νεο - φιλελευθέραν οἰκονομικὴν πολιτικὴν, ἐνῆργει ὡς νὰ
ἐπεθύμει νὰ καταστήσῃ τὴν φορολογίαν ὅσον τὸ δυνατόν οὐδετέραν κατὰ τὴν
ἐπίπτωσιν τῆς ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας⁴³.

Ὑπάρχουν διαφοραὶ ἐπίσης ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς κοινωνικὰς καὶ προϋπο-
λογισμικὰς πολιτικάς. Αἱ διαφοραὶ αὗται κατὰ τὴν ἐθνικὴν προσέγγισιν ἀντα-
νακλῶνται φυσικὰ εἰς τὰς τάσεις, διαθέσεις καὶ δραστηριότητος τῶν κεντρικῶν
τραπεζῶν. Ὁ μηχανισμὸς τῶν κεντρικῶν τραπεζῶν διηρθρώθη εἰς ἐπιτροπὰς
διὰ νὰ χειρίζωνται αὗται κοινὰ προβλήματα. Αὐτὸ εἶναι δυνατόν βεβαίως νὰ
ὀδηγήσῃ εἰς βελτιωμένην κατανόησιν, ἀλλὰ ἡ προσέγγισις αὕτη δὲν θὰ εἶναι
ἐπαρκὴς ἐφόσον αἱ κυβερνήσεις θὰ συνεχίζουν ἐπιζητοῦσαι διαφόρους σκοποὺς.

Ἐν σχέσει πρὸς τὴν ὁλοκλήρωσιν προσεγγίσεως μεταξὺ τῶν κεντρικῶν
τραπεζῶν, ἡ δημιουργία κατὰ τὸν παρελθόντα Ἀπρίλιον τοῦ Ταμείου Νομισμα-
τικῆς Δράσεως τῆς Κοινότητος φαίνεται νὰ ὑπῆρξε μεγίστης σπουδαιότητος.
Διότι τοῦτο θὰ διευθύνεται ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Διοικητῶν τῶν Κεντρικῶν
Τραπεζῶν καὶ θὰ ἔχῃ ν' ἀντιμετώπισῃ πραγματικά προβλήματα. Ἡ τάσις θὰ εἴ-
ναι ν' αὐξηθῇ περισσότερο ἢ κατανόησις, νὰ συνομολογηθοῦν συμβιβασμοὶ
καὶ οὕτω νὰ δημιουργηθῇ ἓνα νέον «στῦλ» εὐρωπαϊκοῦ τρόπου ἐνεργείας⁴⁴.

Τὸ ὅτι θὰ ὑπάρξουν πραγματικά προβλήματα φαίνεται ἐξόχως φανερόν
ἀπὸ τὰ καθήκοντα τὰ ὅποια ἀνετέθησαν εἰς τὸ Ταμεῖον. Ταῦτα περιλαμβάνουν :
(1) συνδεδεασμένην ἐνέργειαν ὑπὸ τῶν κεντρικῶν τραπεζῶν διὰ τὴν στένωσιν
τῶν περιθωρίων διακυμάνσεων μεταξὺ τῶν κοινοτικῶν νομισμάτων, (2) πολυπλεῦ-
σιν θέσεων προκαλουμένην ἐξ ἐπεμβάσεων εἰς τὰ νομίσματα τῆς Κοινότητος
καὶ πολυπλευρώσιν τῶν ἐνδοκοινοτικῶν διακανονισμῶν, (3) εἰσαγωγὴν καὶ ἀνά-
πτυξιν ἐνὸς λογιστικοῦ νομίσματος εὐρωπαϊκῆς μονάδος, (4) διαχείρισιν τῶν
βραχυπροθέσμων νομισματικῶν ὑποστηρίξεων μεταξὺ τῶν κεντρικῶν τραπεζῶν
καὶ (5) διαχείρισις τῆς πιστώσεως τοῦ 1.000.000.000 Δολλαρίων, ἢ ὅποια εἶναι
πιθανόν ν' αὐξηθῇ μὲ τὴν ἀπόδοσιν τῶν ἐτῶν.

Πρὸ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ σχεδίου τοῦ Ταμείου διεξήχθη σημαντικὴ συζή-
τησις περὶ τοῦ ρόλου τὸν ὅποιον τὸ Ταμεῖον θὰ ἔδει νὰ παίξῃ εἰς τοὺς διαφόρους
τομεῖς τῆς δράσεώς του.

43. MacLennan, pp. 187 - 188.

44. Βλέπε σελίδα 945 τῆς παρούσης Ἔργασίας.

VII. Μερικαὶ διακλαδώσεις τῆς νομισματικῆς ἐνώσεως

Τὸ χρήμα εἶναι ἐν μέσον ἀνταλλαγῆς καὶ εἰσέρχεται εἰς πᾶσαν φάσιν καὶ ἐκδῆλωσιν τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς. Εἶναι συνεπῶς δυσχερὲς νὰ θεωρήσῃ τις τὴν νομισματικὴν ἔνωσιν ἐν ἀπομονώσει πληθύος ἐτέρων παραγόντων. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἡ Κοινότης πρὸ μακροῦ ἀπεδέχθη «τὴν ἀρχὴν τῆς παραλλήλου προόδου εἰς τοὺς διαφόρους τομεῖς τῆς οἰκονομικῆς καὶ νομισματικῆς ἐνώσεως», ὡς διεκηρύχθησαν εἰς τὸ Συνέδριον τῶν Παρισίων. Μία ἐκθεσις ἐμπειρογνώμονος ἀναφέρει : «Παράλληλος πρόοδος πρὸς τὴν οἰκονομικὴν καὶ νομισματικὴν ἐνοποίησιν εἶναι φυσικὴ... νομισματικὴ ἐνοποίησις, π.χ., ἐξαρτᾶται κρισίμως ἐκ τῆς ἱκανότητος τῶν κρατῶν - μελῶν, νὰ διατηροῦν ἐξωτερικὸν ἰσοζύγιον χωρὶς ν' ἀνατρέπουσιν τὴν πρόοδον πρὸς τὴν ἐνοποίησιν τῆς συναλλαγματικῆς ἰσοτιμίας καὶ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς κεφαλαιουχικῆς ἀγορᾶς. Ἡ ἀποστολὴ ἡ ἀνατεθεῖσα εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἐνοποίησιν εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο εἶναι τὸ ν' ἀποφύγῃ τὴν χρονίαν ἀνισορροπίαν μεταξὺ κρατῶν - μελῶν. Οἰκονομικὴ ἔνωσις κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς πολιτικῆς συντονισμοῦ καὶ ἐναρμόνισης εἶναι μία τῶν ὁδῶν διὰ νὰ ἀντιμετωπίσῃ κἀνεῖς τὸ πρόβλημα τῆς ἐξωτερικῆς προσαρμογῆς διὰ τῆς προσπαθείας ἀποφυγῆς τῶν ἀνισορροπιῶν. Ἐπιτυχία εἰς τὴν πολιτικὴν τῆς οἰκονομικῆς ὀλοκλήρωσεως θὰ κάμῃ τὰς προσαρμογὰς, τῶν συναλλαγματικῶν - ἐνδο - Κοινοτικῶν ἰσοτιμιῶν, περιττὰς καὶ τὴν νομισματικὴν ἐνοποίησιν δυνατὴν». Παράλληλος πρόοδος πρὸς οἰκονομικὴν ἔνωσιν καὶ νομισματικὴν ἐνοποίησιν εἶναι φυσικὴ... Νομισματικὴ ἐνοποίησις ἐξαρτᾶται κρισίμως ἀπὸ τὴν ἱκανότητα τῶν κρατῶν - μελῶν νὰ διατηρήσουν τὴν ἐξωτερικὴν ἰσορροπίαν χωρὶς νὰ διαταράσσουσιν τὴν πρόοδον πρὸς τὴν ἐνοποίησιν τῶν συναλλαγματικῶν ἰσοτιμιῶν καὶ τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς ἀγορᾶς κεφαλαίων. Τὸ καθήκον τοῦ ἀνατεθὲν εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἔνωσιν ὡς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο εἶναι τὸ ν' ἀποφεύγωνται χρονίαι ἀνισορροπίαι μεταξὺ τῶν μελῶν - κρατῶν. Οἰκονομικὴ ἔνωσις κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς πολιτικῆς συντονισμοῦ καὶ ἐναρμονίσεως εἶναι μία τῶν ὁδῶν διὰ τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ προβλήματος τῆς ἐξωτερικῆς προσαρμογῆς, διὰ τῆς ἀποφυγῆς δημιουργίας ἀνισορροπιῶν, ἐντελῶς. Ἐπιτυχία εἰς τὴν οἰκονομικὴν πολιτικὴν ὀλοκλήρωσεως θὰ καθίστα τὰς ἐνδο - Κοινοτικὰς προσαρμογὰς ἰσοτιμιῶν περιττὰς καὶ δυνατὴν τὴν νομισματικὴν ἐνοποίησιν⁴⁵. Τὰ νομισματικὰ προβλήματα εἶναι μὲ τὴν σειρὰν τῶν ἡ ἀντανάκλασις οἰκονομικῶν δυσχερειῶν, αἵτινες εἶναι περισσότερον σύμπτωμα παρὰ αἷτιον. Νομισματικὴ ἐνοποίησις δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ χωρὶς νὰ δοθῇ ἡ δέουσα προσοχὴ εἰς ἀριθμὸν παραγόντων περιλαμβανομένης τῆς ἀπασχολήσεως, τῶν κοινωνικῶν μέτρων, τῆς βιομηχανίας καὶ τῶν προϋπολογισμῶν.

Ὅταν ἐπιτελεσθῇ ἡ νομισματικὴ ὀλοκλήρωσις δὲν θὰ ὑπάρξουν ἐσωτερικοὶ φραγμοὶ κατὰ τῶν ροῶν τοῦ κεφαλαίου ἢ τῆς κινητικότητος τοῦ ἐργατικοῦ δυναμικοῦ. Τοῦτο δυνατόν νὰ σημαίνει ὅτι ἡ βιομηχανία θὰ καταστῇ περισσότερον ἀκόμη συγκεντρωμένη εἰς τινὰς περιοχὰς τῆς Κοινότητος ἀπὸ ὅ,τι εἶναι τώρα.

Ἡ κοινωνικὴ ὑπηρεσία εἶναι ἰδιαίτερος σημαντικὴ, διότι ἡ πρόοδος πρὸς τὴν νομισματικὴν καὶ οἰκονομικὴν ἑνωσιν ἐξαρτᾶται, ἐν ἐσχάτῃ ἀναλύσει, ἐκ μιᾶς εὐνοϊκῆς κοινῆς γνώμης. Ἀπασα αἱ χώραι τῆς Κοινότητος εἶναι δημοκραταί. Τίποτε δὲν θὰ ἦτο πιθανώτερον ν' ἀναστρέψῃ τὴν μεταπολεμικὴν τάσιν πρὸς ἐνοποίησιν ἀπὸ τὸν φόβον ὅτι προσφιλεῖς κοινωνικαὶ ὑπηρεσίαι καὶ μέτρα θὰ ἦτο δυνατόν νὰ τεθοῦν ἐν κινδύνῳ.

Ἡ ἐναρμόνισις τῆς βιομηχανικῆς πολιτικῆς φαίνεται ὅτι εἶναι πολὺ ὀλιγώτερον εὐαίσθητος. Ζητήματα τεχνικῶν τυποποιήσεων καὶ νομικῶν κωδίκων θὰ πρέπει νὰ τακτοποιηθῶσιν, ἀλλὰ τὸ ἔργον τοῦτο ἔχει ἤδη ἱκανῶς προχωρήσει. Οἱ ἐμπειρογνώμονες φοβοῦνται ὅτι θ' ἀσκηθῇ πίεσις, διὰ νὰ γίνῃ ἀποδοχὴ μιᾶς βιομηχανικῆς πολιτικῆς «παροχῆς βοήθειας πρὸς "χολὰς πάτιας", παρὰ μᾶλλον ν' ἀναληφθῇ ὁ θετικὸς ρόλος χρηματοδοτήσεως μεγάλων ἡμιδημοσίων ἔργων Εὐρωπαϊκοῦ ἐνδιαφέροντος»⁵⁰.

Πολλὰ τῶν αὐτῶν προβλημάτων τὰ ὅποια ἀναφύονται εἰς τὸν κοινωνικὸν τομέα ἐφαρμόζονται ἐπίσης εἰς τὴν διαδικασίαν τοῦ προϋπολογισμοῦ εἰς τὰς διαφόρους χώρας τῆς Κοινότητος. Οἱ προϋπολογισμοὶ τῶν ἐννέα χωρῶν διαφέρουν πολὺ κατὰ τὸ μέγεθος, τόσον ἀπολύτως ὥς καὶ ἐν ἀναλογίᾳ πρὸς τὸ ἐθνικὸν προϊόν. Ὁ προϋπολογισμὸς τῆς Δανίας διὰ τὸ 1973 ἦτο 38,76 % τοῦ Ἑθν. Εἰσοδήματος, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν δαπανῶν κοινωνικῆς ἀσφαλίσεως καὶ τῆς Ἰταλίας ἦτο 30,2 % κατὰ τὴν αὐτὴν περίοδον⁵¹. Οἱ προϋπολογισμοὶ ἐχρηματοδοτοῦντο κατὰ διαφόρους τρόπους καὶ ἐδαπανῶντο διὰ διαφόρους σκοπούς. Ἐνῷ ἡ ἐνοποίησις θὰ ἦτο δυνατόν νὰ προκαλέσῃ μερικὰς οἰκονομίας, ἡ ἡ ἀπεργία αὐτὴ θὰ ἦτο δυνατόν ἐπίσης νὰ προκαλέσῃ καὶ νὰ ἀπολήξῃ εἰς τὸν τύπον τῆς ἀνεπαρκείας, ἡ ὁποία προκαλεῖται ὅταν ἡ κυβέρνησις εἶναι κατὰ τὸν χρόνον πολὺ ἀπομεμακρυσμένη ἀπὸ ἐκείνους τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ ἐξυπηρετῇ. Ἐν τῶν μειζόνων προβλημάτων τὸ ὅποιον δέον νὰ τύχῃ ἐπεξεργασίας εἶναι τὸ νὰ διακριθῇ μεταξὺ ἐκείνου ποῦ θὰ πρέπει νὰ ἐγγραφῇ εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τῆς Κοινότητος καὶ ἐκείνου ποῦ δέον νὰ παραμείνῃ διὰ νὰ χρηματοδοτηθῇ παρ' ἐκάστου κράτους - μέλους τῆς Κοινότητος.

VIII. Ἀποδοχὴ κοινοῦ νομίσματος

Ἐν ἐνιαῖον νόμισμα διὰ μίαν ἐνοποιημένην Εὐρώπην δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐν ἰδεῶδες τὸ ὅποιον θέλει ἐπιτευχθῇ ὡς ἐπιστέγασις μιᾶς μακρᾶς διαδικασίας ὁλοκληρώσεως, ἀλλὰ ὑπῆρξε ποιά τις πίεσις ὑπὸ τῶν ἐμπειρογνομένων νὰ γίνῃ ἀποδεκτὸν τοῦτο εἰς ἐνωρίτερον στάδιον. Ἐν τοιοῦτον νόμισμα θὰ καθίστα τὸν χειρισμὸν τῆς συναλλαγματικῆς ἰσοτιμίας κάπως εὐχερέστερον, ἀλλὰ πρὸ παντὸς θὰ ἴστατο ὡς σύμβολον ὅτι ἡ ἐνοποίησις ἦτο μίᾳ ἐρχομένη πραγματικότης. Φυσικά, ἀποδοχὴ ἐνὸς κοινοῦ νομίσματος, ἀκόμη καὶ μόνον διὰ διεθνεῖς λογαριασμούς, παρουσιάζει τρομερὰ προβλήματα.

Δὲν θὰ ἦτο δόκιμον καὶ σκόπιμον νὰ γίνῃ ἀποδεκτὸν ἐν τῶν ἐθνικῶν νομι-

50. European Econ., p. 53.

51. European etc.

να κατασταλάξει εις την κυκλοφορίαν. Τὸ ἀντίκρουσμα τῆς «Εὐρώτης» θὰ εἶναι τὰ ἀποθεματικά τῶν Εὐρωπαϊκῶν χωρῶν, διανεμόμενα συμφώνως πρὸς σύμβασιν⁵⁵.

Ἀριθμὸς προσθέτων προτάσεων προεβλήθησαν, ἀλλὰ ὑπάρχουν διαφοραὶ ἐμφάσεως βαθμοῦ μᾶλλον παρά διαφοραὶ οὐσίας. Αἱ δυσχέρειαι αἵτινες θὰ ἐμφανισθῶσι κατὰ τὴν ἀποδοχὴν ἐνὸς κοινοῦ εὐρωπαϊκοῦ νομίσματος εἶναι καλῶς γνωσταὶ καὶ εἶναι δυνατόν νὰ ὑπερνικηθοῦν. Τὸ ἐλλεῖπον συστατικὸν εἶναι ἕως τώρα ἡ πολιτικὴ ἀπόφασις νὰ διανυθῇ καὶ τὸ τελευταῖον ἐναπομεῖναν μίλλιον ἐπὶ τῆς ὁδοῦ πρὸς τὴν νομισματικὴν ὁλοκλήρωσιν.

IX. Μελλοντικαὶ προοπτικαὶ

Εἶναι ἐκτὸς ἀμφιβολίας ὅτι τὸ ὕψος τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐνότητος ἐδοκιμάσθη πλήρως ἀπὸ τὰς ἐπιπτώσεις τῆς ἐνεργειακῆς κρίσεως. Ἡ Εὐρώπη ἐξαρτᾶται εἰς πολὺ μεγαλύτερον βαθμὸν ἀπὸ τὰς Η.Π.Α., ἐκ τοῦ ἀργοῦ πετρελαίου τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καὶ οἱ νέοι λογαριασμοὶ ἐνεργείας θὰ παρουσιασθοῦν πρὸς ἕνα φόντο ἐνὸς πληθωρισμοῦ, ὁ ὁποῖος καλπάζει ἀχαλίνωτος κατὰ τὸ μεγαλύτερον τμήμα τοῦ 1973.

Ἀκόμη πλέον ἀπογοητευτικὸν διὰ τοὺς ὑπερμάχους τῆς νομισματικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἐνοποιήσεως ἦτο ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖον ἡ Εὐρωπαϊκὴ Κοινότης ἐγκατέλειπε τὴν Ὁλλανδίαν εἰς τὴν τύχην της ὅταν οἱ Ἄραβες ἀπεφάσισαν τὸ ἀπόλυτον μπούκοτáz. Ἄν καὶ ἄλλα μέλη τῆς Κοινότητος ἦσαν ἠθικῶς καὶ νομικῶς δεσμευμένα νὰ συμμερισθοῦν τὰ εἰς πετρέλαιον ἀποθέματά των μετὰ τῆς Ὁλλανδίας, δὲν τὸ ἔπραξαν. Εἶναι δυσχερὲς νὰ μετρήσῃ κανεὶς τὴν ἀπόστασιν τῆς ἐπιπτώσεως τῆς ἀγγλικῆς καὶ γαλλικῆς «προδοσίας» τῶν Ὁλλανδῶν ἐπὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς κοινῆς γνώμης. Παρομοίως, ἡ μονόπλευρος γαλλικὴ ἀπόφασις νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰς μετὰ μεγάλης περισκέψεως διαμορφωθείσας διευθετήσεις εἰς τὴν νομισματικὴν ἐπικαταλλαγὴν, κατὰ παράβασιν τῶν συμφωνιῶν, ἀναμένεται ὅτι θὰ ἔχῃ μίαν δυσμενῆ ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς κινήσεως πρὸς τὴν οἰκονομικὴν καὶ νομισματικὴν ἑνωσιν τῆς Εὐρώτης. Ἡ οἰκονομικὴ καὶ νομισματικὴ ἑνωσις θὰ ἔπρεπε νὰ εἶχε συντελεσθῇ κατὰ τὸ 1980 κατὰ στάδια. Τὸ πρῶτον στάδιον δὲν ἦτο τόσον ἐπιτυχὲς ὥς θὰ ἠδύνατο νὰ εἶναι, συνεπεία τῆς διεθνoῦς οἰκονομικῆς κρίσεως ἡ ὁποία ἐξέσπασε τὸ 1971. Ἡ κρίσις αὕτῃ μετέβαλε καταστάσεις καὶ κατεῦθυνσιν ἀρκετὰς φορές, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει τάξις σήμερον εἰς τὰς διεθνεῖς ἀγοράς καὶ προοπτικαὶ διὰ ταχεῖαν διαρκὴ συμφωνίαν. Ὡς ἀποτέλεσμα τῆς κρίσεως τοῦ 1971 τὸ χρονοδιάγραμμα διὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν νομισματικὴν ἑνωσιν δὲν ἐφηρμόσθη. Ἡ δευτέρα φάσις ἤρχισε τώρα ὑπὸ δυσχερεῖς περιστάσεις ὥς ἡ πρώτη καὶ πρὶν ἢ ἡ πρώτη συμπληρωθῇ ἱκανοποιητικῶς.

Ἐνῶ ἡ πρόβλεψις εἶναι ἐπικίνδυνος, φαίνεται ὥς λογικὸν νὰ ἀναμείνῃ τις ὅτι ἡ Εὐρωπαϊκὴ νομισματικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἑνωσις δὲν θὰ προχωρήσῃ κατὰ τὸν βαθμὸν ὅστις καθωρίσθη ὑπὸ τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας. Ἀκόμη καὶ ὑπὸ τὰς εὐνοϊκωτέρας συνθήκας ὁ ρυθμὸς αὐτὸς θὰ εἶναι βραδύτερος τοῦ προβλεπομένου

55. Professor R.A. Mundell. Why Europa?».

καὶ ἡ Εὐρώπη δὲν εἶναι πιθανόν ὅτι θὰ ἴδῃ τὴν καλυτέραν τῶν περιστάσεων.

Ταυτοχρόνως δὲν φαίνεται πιθανόν ὅτι οἱ προφητὰι τῆς ἀπολύτου ἀπαισιοδοξίας θὰ εἶναι δικαιολογημένοι. Ἡ Εὐρώπη ἔχει καλῶς προχωρήσει εἰς τὴν ὁδὸν ἢ ὁποία ἄγει μόνον πρὸς τὴν νομισματικὴν καὶ οἰκονομικὴν ἐνοποίησιν. Δὲν ὑπάρχει πραγματικῶς ἄλλη πραγματοποιήσιμος λύσις. Ἐπὶ πλέον ἡ εὐρωπαϊκὴ κίνησις ἐπέζησε χειροτέρων κτυπημάτων. Ἡ παρούσα ἀνωμαλία εἶναι σχετικῶς ἡσσοнос σημασίας, συγκρινομένη πρὸς ἐκείνην ἢ ὁποία ἠκολούθησε τὴν ἄρνησιν τῆς Γαλλίας νὰ ἐπικυρώσῃ μίαν Ἀμυντικὴν Εὐρωπαϊκὴν Κοινότητα ἢ ὁποία ἰσχυρῶς ὑπεστηρίζετο ἀπὸ τὰς Η.Π.Α. καὶ ὅλας τὰς δημοκρατίας τῆς Εὐρώπης. Αὐτὴ ἡ τραυματικὴ ὀπισθοδρόμησις τῶν ἐλπίδων διὰ τὴν πολιτικὴν ἔνωση δὲν ἀνέκοψε τὴν τάσιν διὰ τὴν ἐνοποίησιν, ἀπλῶς τὴν ἔστρεψε πρὸς ἄλλην κατεύθυνσιν.

Αἱ Οἰκονομίαι τῶν εὐρωπαϊκῶν χωρῶν εἶναι ἤδη στενῶς συνδεδεμέναι καὶ εἰς βαθμὸν εἰς τὸν ὁποῖον εἶναι δύσκολος πλέον ὁ χωρισμός. Δὲν ὑπάρχει παρὰ σπανίως περιοχὴ τῆς εὐρωπαϊκῆς οἰκονομικῆς ζωῆς ἢ ὁποία νὰ μὴ ἔχῃ θιγῇ κατὰ τινὰ τρόπον ὑπὸ τῆς Κοινότητος. Ἐὰν θὰ ἠδύνατο κανεὶς νὰ δείξῃ τὴν ἀνάπτυξιν ἐπὶ χάρτου θὰ ὑπῆρχον πλόκαμοι φθάνοντες ἀπὸ τὰ ὀρυκτὰ ἄνθρακος καὶ χάλυβος τοῦ Ροῦρ καὶ τῆς Λωρραίνης πρὸς πᾶσαν ἀγροικίαν καὶ χωρίον μικρὸν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης. Τὰ συμφέροντα τῆς Κοινότητος δέον νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν ὑπὸ παντὸς κράτους καταρτίζοντος τὸν προϋπολογισμόν του, τὰ σχέδια ἀναπτύξεώς του καὶ τὰς νομισματικὰς αὐτοῦ διευθετήσεις. Ὁ ἀπολογισμός εἰς τὴν παρούσαν μελέτην ἤγγισε μόνον τὰ σημαντικὰ σημεῖα. Καθιδρύματα, ὡς αἱ σχολαὶ τῆς Κοινότητος καὶ αἱ παρεχόμεναι διὰ τὴν μετεκπαίδευσιν εὐκολαί, π.χ., δὲν κατέστη δυνατόν νὰ τὰ διεξέλθωμεν εἰς τὸ παρὸν μελέτημα.

Ἐπὶ πλέον, ἡ ἐπαρχιακὴ ὑπερηφάνεια ἀναμένεται ὅτι θὰ δράσῃ εἰς μίαν ἐποχὴν ὅπου αἱ χώραι τῆς Εὐρώπης ἔφθασαν εἰς τὸ σημεῖον νὰ ὑπολογίζονται σχετικῶς ὀλίγον. Μόλις πρὸ μιᾶς γενεᾶς ἡ Εὐρώπη ἦτο τὸ κέντρον τῆς παγκοσμίου δυνάμεως, μετὰ τὸ μέγιστον μέρος τοῦ ἀναπτυσσομένου κόσμου ὑπὸ τὸν ἐλεγχόν του. Σήμερον, ὁ ἀναπτυσσόμενος αὐτὸς κόσμος ὑπαγορεύει αὐξούσας ἀπαξιώσεις πρὸς τὴν ἀδύνατον Εὐρώπην. Μόνον ἡ ἐνότης εἶναι δυνατόν νὰ ἀναστήλῃ τὸ κῦρος τῆς Εὐρώπης καὶ τουλάχιστον νὰ τῆς ἀποδώσῃ μέρος δυνάμεως ὥστε νὰ ὑπολογίζεται κατὰ τι εἰς τὰ διεθνή συμβούλια. Ἡ πρόσφατος κρίσις εἰς τὴν Μέσσην Ἀνατολὴν ἀνεπύχθη ἄνευ ἀναφορᾶς πρὸς τὰς εὐρωπαϊκὰς ἐπιθυμίας καὶ οὐδεμίαν εἶχεν ἰσχὺν νὰ ἐπιτύχῃ μίαν λύσιν. Μία τοιαύτη κατάστασις πραγμάτων θὰ ἦτο κάτι τὸ ἀδιανόητον, ἀκόμη καὶ πρὸ εἴκοσι ἐτῶν, καὶ ἡ παρακμὴ δύναται ν' ἀνακοπῇ μόνον διὰ μέτρων ἐνότητος, ὡς τὰ ἤδη προταθέντα ἀλλὰ μὴ ἀκόμη ἐφαρμοσθέντα.

Τελικῶς, εἰς παράγων εἰς τὸν ὁποῖον δὲν ἐδόθη ἀκόμη ἡ δέουσα προσοχὴ εἰς τὴν βιβλιογραφίαν εἶναι ἡ ὑπαρξὶς μιᾶς ἰσχυρᾶς γραφειοκρατίας ἀφωσιωμένης εἰς τὸ εὐρωπαϊκὸν ἰδεῶδες. Ἡ κίνησις διὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν ἔνωση ἔχει τοὺς ἀρχικοὺς τῆς πολιτικοὺς ἄνδρας οἱ ὅποιοι ἔθεσαν τὰ πρῶτα θεμέλια. Σήμερον διαθέτει ἡ Κοινότης ἓνα πραγματικὸν στρατὸν ἀφωσιωμένων καὶ ἱκανῶν τεχνο-

κρατών. Ἡ Ἐπιτροπὴ εἶναι ἡ καρδιά τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ, εἰς τοὺς κόλπους τοῦ ὁποίου ὑπάρχουν χιλιάδες οἰκονομολόγων, νομικῶν, εἰδικῶν managers ἐπιχειρήσεων καὶ δημοσιογράφων. Ἡ Κοινότης ἐκδίδει μέγαν ἀριθμὸν μελετῶν, ἐκθέσεων καὶ δημοσιευμάτων, διὰ τῶν ὁποίων διαδίδονται αἱ ἀπόψεις τῆς. Δύναται καὶ ἀσκεῖ κριτικὴν κατὰ κυβερνήσεων, ὅταν αὗται ἐνεργοῦν καὶ ἀνακόπτουν τὴν φάσιν τῆς ἐνώσεως τοῦ δυτικοῦ τμήματος τῆς εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου. Ἄν καὶ τὸ θέμα τῆς παρούσης μελέτης καὶ τῆς Κοινότητος εἶναι οἰκονομικὸν καὶ νομισματικόν, ἐν τούτοις, αἱ ἀποφάσεις λαμβάνονται ὑπὸ πολιτικῶν ὀργανώσεων. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο θὰ ἠδύνατο νὰ προβληθῇ ὅτι τὸ ἐμπόδιον τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐνώσεως καὶ ἡ σχετικὴ ἀντίθεσις κατὰ τῆς κινήσεως αὐτῆς ἦτο ὁ Ντὲ Γκώλλ καὶ ἡ κίνησις αὐτὴ ἐπέζησεν αὐτοῦ εἰς τὴν Γαλλίαν τῆς σήμερον. Ἡ ἐπιρροὴ τοῦ Ντὲ Γκώλλ ἦτο ἡ προκαλέσασα τὴν ἥτταν τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινότητος Ἀμύνης καὶ εἶναι σήμερον οἱ Γκωλλισταὶ οἱ ὅποιοι κατέφεραν τὰ ἰσχυρότερα πλήγματα κατὰ τῆς ἐνότητος. Ἐὰν συνεπῶς οὕτως ἔχουν τὰ πράγματα, μία ντεγκωλικὴ ἥττα εἰς τὰς ἐπομένας ἐκλογὰς θὰ ἠδύνατο νὰ ἔχη ὡς ἀποτέλεσμα δραματικὰ ἄλλατα πρὸς τὴν ἔνωσιν.

Νομισματικὴ ἔνωσις κατὰ τὴν παροῦσαν περίοδον δὲν ἔχει προχωρήσει μακράν. Ὑπάρχει ἓνα σημαντικὸν ποσοστὸν νομισματικῆς συνεργασίας εἰς ὅλους τοὺς σοβαροὺς τομεῖς. Οὗτοι ἐξικινδύνει ἀπὸ τὸ ξένον συνάλλαγμα πρὸς τὸν οἰκονομικὸν καὶ προϋπολογιστικὸν σχεδιασμὸν καὶ τὰς σχετικὰς μεθόδους ἐνεργείας. Νομισματικὴ ἔνωσις κατὰ τὴν πληρεστάτην αὐτῆς ἐννοίαν τοῦ ὅρου εἶναι τὸ καθορισθὲν ἐπίτευγμα τῆς Κοινότητος, τὸ ὁποῖον δέον νὰ πραγματοποιηθῇ κατὰ τὸ 1980. Δεδομένου τοῦ καταλλήλου πολιτικοῦ κλίματος, τοῦτο θὰ ἠδύνατο νὰ πραγματοποιηθῇ ταχύτερον ἀκόμη, καθόσον τὰ τεχνικὰ προβλήματα δὲν εἶναι ἀνυπερβλήτα καὶ ὁ σχεδιασμὸς καὶ ὁ προγραμματισμὸς ἔχουν ἱκανῶς προχωρήσει. Ἄνευ τῆς ὑποστηρίξεως τῆς πολιτικῆς ἡγεσίας, ἰδιαίτερος εἰς τὴν Γαλλίαν, ἡ νομισματικὴ ἔνωσις δύναται νὰ παραταθῇ πέραν τοῦ 1980. Ἄν παρίδωμεν τὴν σειρὰν τῶν κατακλυσμῶν, ὡς ἐκεῖνοι οἵτινες ἔλαβον χώραν κατὰ τὸ 1930, ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἐνώσεως εἶναι ἀναπόφευκτος.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Anonymous. «Monetary and Economic Union», European Studies, 15, 1972.
2. Blake, Harlan Morse. Business Regulation in the Common Market Countries, Volume 1. New York : McGraw Hill, 1969.
3. Coffey, Peter and John R. Presley. European Monetary Integration. London : MacMillan, 1971.
4. Cooper, Richard N. Sterlin, European Monetary Unification and the International Monetary System. Washington : British - North American Committee, 1972.
5. Corden W.M., Monetary Integration. Princeton, N.J. : Department of Economics, April 1972.

6. Donner, Andreas. *The Role of the European Community Court of Justice*. Yeoville, England : Snell, 1967.
7. Ellis, Harry B. *The Common Market*. New York : World Publishing, 1965.
8. European Communities Commission. *Economic and Monetary Union*. Yeovill, England : Snell, May 1972.
9. ——— Memorandum of October 2nd 1962 on the action programme of the Commission the European Economic Community for the second stage in the formation of the Common Market. Brussels : Community, 1962.
10. ——— Communication of March 4, 1970 by the Commission to the Council, concerning the preparation of a stage-by-stage plan to secure an economic and monetary union. Brussels : Community, 1970.
11. European Communities, Commission. Report of October 8, 1970 to the Council and the Commission on the setting up stage-by-stage of an economic and monetary union in the Community. Brussels : Community, 1970.
12. ——— Report of August 1, 1970 on questions raised by the ad hoc committee under the chairmanship of Prime minister Horner and annexed to the report of October 6, 1970 to the Council and the Commission on the setting up stage-by-stage of an economic and monetary union in the Community. Brussels : Community, 1970.
13. ——— Resolution by the Council and the representatives of the governments of member states of March 2, 1972 relating to the amplication of the resolution of March 22, 1971 concerning the setting up stage-by-stuge of an economic and monetary union in the Community. Brussels, OJ, 1972.
14. ——— Information Hemo, Report Concerning the Transition to the Second Stage of Economic and Monetary Union. Brussels : Commission, April 1973.
15. ——— Press Relesse. «EC Monetary Cooperation Fund Regin's Operations», No. 17/1973, April 6, 1973.
16. ——— European Economic Integration and Monetary Unification. Brussels : Commis-sion, October 1973.
17. Federal, Volfgarg. *The Changing Structure of International Law*. New York : Columbia University Press, 1964.
18. Ingram, James C. *The Case for European Monetary Integration*. Princeton, N.J. : Depart-ment of Economics, April 1973.
19. Johnson, Harry G. *Further Essays in Monetary Economics*. Cambridge, Mass : Harvard University Press 1973.
20. Laqueur, Walier. «The Idea of Europe Runs Out of Gas», *The New York Times Magazine*, January 20, 1974.
21. Lindberg, Leon H. and Stuart A. Scheingeld. *Europe's Wouldbe Policy*. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice - Hall, 1970.
22. MacLannen, Lamcolm, Murray Forsyth, and Geoffrey Benton. *Economic Planning and Poli-cies*. New York : Praeger, 1968.
23. Magnifice, Giovanni. *European Monetary Unification*. New York : John Wiley, 1973.
24. Noel, Emile. *How the European Community's Institutions Work*. Yeoville England : Snell, April 1973.
25. O'Connell, Emmett. *The Consequences of Monetary Union and its effects on Peripheral Regions*. Dublin : Common Market Study Group, 1972.

26. Shanks, Michael and John Lambert. The Common Market Today - and Tomorrow. New York, Praeger, 1962.
27. Taverne, Dick. Monetary and Economic Union in Europe. London : Labour Committee for Europe, 1973.
28. Vadbrook, William Pollard. West German Balance - of - Payments Policy. New York : Praeger, 1972.
29. Weil, Cordon. A Handbook on the European Economic Community. New York : Praeger, 1965.
30. Wood, G.E. European Monetary Union and the U.K. - A Cost - Benefit Analysis. Guilford, England : University of Surrey, 1973.
31. Periodicals : European Studies, New York Times, Washington Post.